

PROCES PODÁVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE OPČNÍHO PROTOKOLU K ÚMLUVĚ

ROLE OMBUDSMANA

**SEMINÁŘ K OPČNÍMU PROTOKOLU
ÚMLUVY O PRÁVECH OSOB SE
ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

**PRAHA,
26. 1. 2023**

Přijímání a posuzování oznámení

(články 2 až 5 Opčního protokolu k Úmluvě)

F. PROTI RAKOUSKU (21/2014)

ombudsman
veřejný ochránce práv

- věc: nepřístupné informace o dopravě pro lidi se zrakovým postižením,
- Výbor OSN konstatoval **porušení článků 5 a 9 Úmluvy**,
- výsledek: Rakousko provedlo **systémovou nápravu**

BACHER PROTI RAKOUSKU (26/2014)

ombudsman
veřejný ochránce práv

- věc: ztížený přístup do domu v důsledku sousedského sporu,
- Výbor OSN konstatoval **porušení článku 9 Úmluvy**,
- výsledek: Rakousko provedlo **částečnou individuální nápravu**

NYUSTI A TAKÁCS PROTI MAĎARSKU (1/2010)

ombudsman
veřejný ochránce práv

- věc: nepřístupné bankomaty pro klienty se zrakovým postižením,
- Výbor OSN konstatoval **porušení článku 9 Úmluvy**,
- výsledek: Maďarsko provedlo **systémovou i individuální nápravu**

■ definice postižení:

„Výbor se domnívá, že rozdíl mezi nemocí a zdravotním postižením je **rozdíl stupně, nikoliv druhu**. Zdravotní postižení, které je zpočátku chápáno jako nemoc, se může vyvinout v postižení v důsledku jeho **trvání nebo jeho chronicity**. Model postižení založený na lidských právech vyžaduje, aby byla zohledněna různorodost lidí s postižením (preambule, odst. i)) spolu se vzájemným působením mezi lidmi s postižením a překážkami v postojích a v prostředí (preambule, bod e)).“

■ postavení pečujících:

„Výbor uvedl, že si je vědom případů, kdy práva lidí s postižením nelze realizovat bez ochrany rodinných příslušníků, a dospěl k závěru, že v úzkém kontextu čl. 28 odst. 2 písm. c) **Úmluva uznává právo rodinných příslušníků na ochranu ze strany státu za předpokladu, že toto uznání je neoddělitelně spojeno s ochranou práv rodinných příslušníků se zdravotním postižením.**“

KDY UVAŽOVAT O PODÁNÍ OZNÁMENÍ VÝBORU OSN

- **problém se systémovou rovinou, který se nedaří řešit „doma“**
- výhody:
 - pro podání oznámení **není stanovena lhůta**,
 - není povinnost právního zastoupení,
- nevýhody:
 - **délka řízení**,
 - stanovisko Výboru OSN **není právně vymahatelné**

- **jednotlivec nebo skupina lidí,**
- **zástupce** oběti či obětí
- způsobilost oznamovatele k právnímu jednání se posuzuje podle Úmluvy, nikoliv podle vnitrostátního práva

NÁLEŽITOSTI OZNÁMENÍ ANEB JAKÉ INFORMACE VÝBOR POTŘEBUJE

ombudsman
veřejný ochránce práv

- ✓ kdo se obrací (případně za koho),
- ✓ proti komu oznámení směřuje,
- ✓ oč jde,
- ✓ jaké povinnosti podle Úmluvy měl stát porušit,
- ✓ co se přesně stalo,
- ✓ jak se oznamovatel/oběť bránili,
- ✓ zda se obrátili na jiný mezinárodněprávní mechanismus,
- ✓ čeho chce oznamovatel dosáhnout,
- ✓ datum, místo, podpis,
- ✓ seznam přiložených dokumentů

FORMULÁŘ PRO PODÁNÍ OZNÁMENÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- je vhodné využít **formulář**,
- dostupný na webu Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením: [zde](#)

JAKÝM ZPŮSOBEM OZNÁMENÍ PODAT

ombudsman
veřejný ochránce práv

- ✓ **v jednom z pracovních jazyků Výboru OSN**
(anglický, francouzský, španělský, ruský jazyk),
- ✓ **v takovém formátu**, aby mohl Výbor OSN zaslat kopii oznámení státu
- **Výbor OSN upřednostňuje elektronické podání,**
- **kontaktní údaje:**
 - Email: petitions@ohchr.org
 - Petitions Team
Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
United Nations Office at Geneva
1211 Geneva 10, Switzerland
 - Fax: 00 41 22 917 90 22

- opatření, jehož účelem je **zabránit nenapravitelné újmě na právech oznamovatele,**
- Výbor OSN je ukládá státu
 - ✓ zpravidla **na návrh oznamovatele,**
 - ✓ v situaci, kdy konkrétnímu člověku/lidem hrozí **skutečné, bezprostřední riziko**

PODMÍNKY REGISTRACE OZNÁMENÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Oznámení

- ✓ se týká **státu**, který ratifikoval **Opční protokol**,
- ✓ je v něm uvedena **konkrétní oběť**,
- ✓ tato oběť **podléhá moci** (jurisdikci) **smluvního státu**,
- ✓ oznamovatel/é **souhlasí s oznámením své totožnosti** dotčenému státu

■ **důvěrné**

- ✓ Výbor OSN nesmí zveřejnit takřka žádné informace o **nevyřízeném** oznámení, tedy až do vydání stanoviska,
- ✓ oznamovatel/oběť/stát je mohou zveřejnit

■ **písemné**

- ✓ oznámení se projednává na uzavřených jednáních, oznamovatel ani stát se jich osobně neúčastní

■ **jednostupňové**

- ✓ stanovisko Výboru OSN je konečné, není možnost odvolání

1. neposkytnutí informací o **přístupnosti** veřejných prostranstvích pro lidi s postižením (77/2020)
2. selhání při prevenci a vyšetřování **špatného zacházení**, násilí a zneužívání lidí s postižením v zařízení sociálních služeb (78/2020)
3. přístup dítěte s mentálním postižením do hlavního vzdělávacího proudu v rámci středoškolského **vzdělávání** (97/2022)

ROLE ORGANIZACÍ HÁJÍCÍCH ZÁJMY LIDÍ S POSTIŽENÍM

ombudsman
veřejný ochránce práv

JE KLÍČOVÁ.

Může spočívat v

- **poradenství**, zejména o podmínkách podání oznámení,
- **zastupování** oznamovatelů,
- **zapojení** v pozici **třetí strany**,
- **spolupráci** se státem

- **zvyšovat povědomí** o Úmluvě, jejím Opčním protokolu a možnosti podat oznámení,
- **poskytovat informace** týkající se podání oznámení

po podání oznámení k Výboru OSN:

- možnost zapojit se v pozici **třetí strany**,
- **poskytovat informace** těm, kteří se chtějí zapojit jako třetí strana

po vydání stanoviska Výboru OSN:

- **monitorovat, jak stát plní** doporučení Výboru OSN

Šetření podnětů ve věci závažného nebo systematického porušování Úmluvy

(články 6 a 7 Opčního protokolu k Úmluvě)

- Výbor OSN zkoumal **dopad reformy systémů sociálního zabezpečení a práce a zaměstnání na práva lidí s postižením,**
- zjistil, že v rámci reformy stát
 - snížil dávky pro lidi s postižením,
 - omezil jim přístup k bydlení a podpůrným službám nebo
 - snížil příspěvky na podporu zaměstnávání lidí s postižením
- dospěl k závěru o **porušení článků 19, 27 a 28 Úmluvy**

- Výbor OSN prověřoval porušení práva na **inkluzivní vzdělávání**,
- zjistil, že
 - Španělsko dosud neprovedlo žádnou zásadní změnu vzdělávacího systému,
 - systém vylučuje z hlavního vzdělávacího proudu zejména děti s mentálním, psychosociálním a kombinovaným postižením
- konstatoval **porušení článku 24 Úmluvy**

- Výbor OSN prověřoval informace, že Maďarsko **systematicky zbavuje lidi s postižením práva na rovné uznání před zákonem**, podrobuje je opatrovnictví a **investuje do ústavů**,
- zjistil, že
 - zvyšuje se počet lidí omezených ve svéprávnosti i umístěných do ústavů,
 - děti s postižením vylučovány z hlavního vzdělávacího proudu a naopak
 - chybí podpůrné služby v komunitě
- konstatoval **porušení článků 12, 9 a 5 Úmluvy**

DĚKUJI ZA POZORNOST.

Petra Hadwigerová

odbor ochrany práv osob se zdravotním postižením

Kancelář veřejného ochránce práv

Údolní 39, 602 00 Brno

+420 542 542 399

hadwigerova@ochrance.cz

www.ochrance.cz | [Facebook](#) | [Twitter](#)